

HOFULTUUR – examenprogramma volgens de syllabus van 2022

Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw Accenten binnen het onderwerp:

- renaissancehoven in de zestiende eeuw in Europa (bijvoorbeeld Florence, Rome, München, Londen); hoven van (absolute) vorsten in de zeventiende eeuw;
- (stads)paleizen, villa's, tuinen; Versailles: inrichting en functie van paleis en tuinen (Lodewijk XIV);
- ontwikkeling in tragedie en komedie (inspiratie klassieken en eigentijdse ontwikkelingen);
- hofdans en hofballet (ballet de cour);
- ontstaan van opera, ontwikkeling van de instrumentale muziek, ontwikkelingen binnen de kerkmuziek.

Specificaties van het onderwerp vanuit domein B invalshoeken voor reflectie:

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Verbinding christelijke heilsgeschiedenis, klassieke geschiedenis en mythologie.
- Kunst als propaganda van/voor vorsten via allegorische voorstellingen (bijvoorbeeld Catharina de Medici, Lodewijk XIV).
- Humanisme: studie van klassieke teksten, levenshouding gericht op het wereldlijke en het individu. – Reformatie en contrareformatie.

Kunst en esthetica

- Klassieke theorieën over schoonheid (Plato, Aristoteles): schoonheid als eenheid van delen, maat, verhouding, symmetrie, orde.
- Uomo universale als beschavingsideaal.
- Invloed van contrareformatie op de kunsten.
- Maakbare en beheersbare natuur (bijvoorbeeld tuinen).
- Originaliteit: inventio en aemulatio (bijvoorbeeld 'David' van Michelangelo).
- Retorica en affectenleer.
- Ontwikkelingen binnen theater: aristotelische principes in de tragedie (bijvoorbeeld Jean Racine) en Engeland (bijvoorbeeld William Shakespeare).
- Lichaamshouding en dans als uiting van beschaving (bijvoorbeeld Baldassare Castiglione: 'Boek van de hoveling').
- Hofballetten en opera's als poging om het Griekse totaaltheater te reconstrueren.
- Ontwikkelingen in de muziek: prima pratica (polyfonie en homofonie) en seconda pratica (Claudio Monteverdi): opera, monodie.

Kunst en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Organisatie samenleving en bestuur: onafhankelijke stadsstaten in de zestiende eeuw in Italië; (absolute) monarchieën in de zeventiende eeuw (bijvoorbeeld Frankrijk): centrale bestuursmacht van de vorst betekent ook economische macht.
- Mythologie als allegorische verwijzing naar politiek en status vorst.
- Status van de kunstenaar: van ambachtsman naar kunstenaar (artes liberales), opkomst hofkunstenaar (musici, dansmeesters, toneelschrijvers, architecten, schilders) en 'vrije' ondernemer; academies.
- Positie van vrouwelijke kunstenaars: veelal afhankelijk van afkomst/familie (bijvoorbeeld Artemisia Gentileschi).
- Opdrachtgevers: hof, kerk, adel, vermogende burgers; patronage/mecenaat. – Encyclopedische verzamelingen van vorsten en wetenschappers.

Kunst en vermaak

- Mythologische verhalen als bron van vermaak (bijvoorbeeld Metamorphosen, Ovidius).
- Monodie; ontwikkeling instrumentale muziek vanuit de begeleiding van de dans (danssuite).
- Villa's als 'lustoorden' en vermaaksfuncties van tuinen.
- Theaterspektakel (intermezzi), Italiaanse en Franse opera.
- Hofdans (gezelschapsdans) en hofballet (theatrale dans).
- Commedia dell'arte: stereotypering en improvisatie.

Kunst, wetenschap en techniek

- Toepassing van wetenschappelijke ontdekkingen in de kunsten: bijvoorbeeld optica, perspectief, anatomie, landmeten, cartografie, mechanica.
- Ontwikkeling van muziekinstrumenten (bijvoorbeeld uitbreiding van de strijkinstrumenten).
- Empirisch onderzoek van werkelijkheid (Leonardo da Vinci), samenhangend wereldbeeld.
- Tractaten in alle kunsten, naar voorbeeld van Vitruvius (opbouw: theoretisch en praktisch deel).

Kunst intercultureel

- Ontdekkingsreizen en nieuwe zeeroutes, contacten met andere culturen (bijvoorbeeld Ottomaanse Rijk, Nieuwe Wereld, China).
- Invloed van het Midden-Oosten op de hernieuwde belangstelling voor de klassieke cultuur en op de ontwikkeling van de wetenschappen (bijvoorbeeld lijnperspectief, cartografie).